

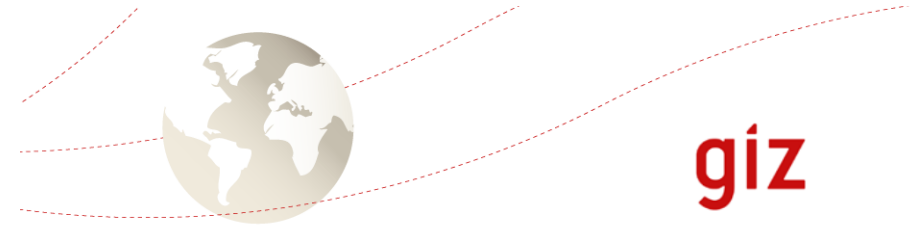
Uloga sudova u pitanjima državne pomoći I

Péter Staviczky

11. 11. 2013.

Akteri u postupku

- Zainteresovane države članice (stranka)
- Komisija (stranka)
- Korisnik (treća strana)
- Podnosilac prigovora, konkurent, alijansa (treće strane)
- Sudovi EU
- Nacionalni sudovi

Treće strane – vezano za suštinu

Postupci državne pomoći su između države članice i Komisije

Treće strane imaju ograničena prava tokom postupka

Nema prava na odbranu

Ograničena mogućnost iznošenja pitanja pred sudove

Nedavne promjene – modernizacija državne pomoći: brže donošenje odluka

Prava trećih strana u postupku I

- Korisnici i ostale treće strane: konkurenti, udruženja preduzeća, pojedinci
- Nema stvarnih prava u postupku i ograničene mogućnosti osporavanja
- Pravo na:
  - Podošenje prigovora
  - Izražavanje svog stava u fazi II (faza I ostaje netaknuta)
  - Dobija nepovjerljivi primjerak odluke ako su stavovi izraženi

Novi zahtjev za podnošenje prigovora 1

- Prethodno stanje:
  - 300-400 prigovora godišnje
  - Kodeks najbolje prakse: maksimalni napor da se nešto uradi u roku od 1 godine, ali određivanje prioriteta
  - Proceduralne obaveze za COM, ne može se ignorisati prigovor, treba poslati makar dopis
  - Veliki broj neutemeljenih prigovora, COM morala da traži i dalje istražuje kako bi utvrdila slučaj

Novi zahtjev za podnošenje tužbe 2

- Modernizacija državne pomoći: izmjena proceduralnih propisa
- Cilj COM bio da se filtriraju prigovori
- Postupati samo sa značajnm prigovorima gdje je podnosilac prigovora pokazao očiti ekonomski interes → pravo na odluku
- Sva ostala dokumenta više ne predstavljaju prigovore, tretiraju se kao tržišne informacije: na COM je da koristi informacije, ali nema obaveze da se pokrene postupak

Novi zahtjev za podnošenje tužbe 3

- Treba da se uvede novi obavezni formular za prigovore
- Novi aneks Regulative 794/2004/EC
- Očekuje se ovog decembra
- Sadržaj:
  - Informacije o navodnoj nezakonitoj pomoći
  - Informacije o korisniku
  - Zašto je to državna pomoć
  - Objašnjenje ekonomskog interesa sa strane podnosioca prigovora
  - Određivanje poslovnih tajni/ odluka da se ime podnosioca prigovora drži u tajnosti sa obrazloženjem
  - Ostala kršenja propisa EU, bona fide izjava

Treće strane pod formalnom istragom

- Odluka Komisije da pokrene postupak uvijek se objavljuje u Službenom listu
- 1 mjesec za odgovor (sadržajan sažetak)
- Države članice mogu da reaguju na komentare
- COM može na bilateralnoj osnovi da postavlja dodatna pitanja

Sredstva za informacije o tržištu

- Značajne promjene u postupku!
- U fazi II COM može direktno da pita aktere na tržištu nakon što dobije odgovore od trećih strana
- Načelo srazmjernosti, pažljivo odabrana preduzeća (?)
- Korisnike se može pitati samo uz saglasnost države članice
- Pojedinačno odrediti rokove za odgovor, podsjetiti ih ako to ne urade
- Obaveza odgovora – novčana kazna (paušalni iznos po danu), moguća žalba
- COM može nekoliko puta da pita
- Države članice dobijaju pitanja, ali odgovore samo djelimično!
- COM očekuje brže odlučivanje

Sredstva za informacije o tržištu

- Moguće korišćenje sredstava za informacije o tržištu:
  - Utvrđivanje propusta na tržištu
  - Tržišna mjerila, tržišni podaci
  - Kako funkcioniše dato tržište (barijere za ulaz, izlaz)
  - Mogući uticaji pomoći na tržište
  - Kompenzatorne mjere

Prava trećih strana II

- Obraćanje nacionalnim sudovima i traženje lijekova po nacionalnom pravu
  - Čini se da je plodotvornije nego podnošenje prigovora Evropskoj komisiji
- Direktna primjena čl. 108 (3) Ugovora o funkcionisanju EU
- Nacionalne sudije ne mogu preispitivati zakonitost odluka COM, ako nisu napadnuti od strane korisnika pred EU sudom (veoma ograničeni izuzeci C-465/93. Atalanta, C-143/88 i C-92/89. Zuckerfabrik predmeti)
  - Odluka COM može biti nezakonita
  - Urgentnost / nepopravljiva šteta
  - Uzimaju se u obzir i interesi Zajednice
- Nacionalni sudovi mogu se obratiti Luksemburgu za odluku o prethodnom pitanju čl. 267. Ugovora o funkcionisanju EU

Prava trećih strana III

- Osporavanje pred sudovima EU: prihvatljivost je ključna (pravo na vođenje spora u tuđem pravu/ locus standi)
  - Mora promijeniti pravnu situaciju – korisnik, povračaj
  - Otvaranje odluke samo ako se odnosi na novu pomoć
  - Odbijanje otvaranja – da čak iako COM odlučuje dopisom, a ne rješenjem (C-322/09 P NDSHT, C-521/06. Athinaïki Techniki)
  - Objašnjenje pravila – ne

Prava trećih strana III

- Pravni interes da bi osporavanje bilo uspješno (sa proceduralnog stanovišta)
  - Interes za poništenje
  - Traženje dokumenata ograničeno dok se procedura ne završi (predmet C-139/07. TGI)
  - Poseban tretman država članica
  - Korisnik ako se pomoć proglasi kompatibilnom
  - Direktni i pojedinačni interes

Prava trećih strana III

- Direktni i pojedinačni interes:
  - Nedosljedna (?) sudska praksa
  - Plauman test veoma ograničen u predmetima državne pomoći
  - Razlika između odluka u fazi I i fazi II (presude C-198/91. Cook i C-225/91. Matra j)
  - Faza I:
    - zaštita proceduralnih prava: šire mogućnosti, teškoće sa strane COM, obaveza otvaranja faze II
    - Napadanje zasluga: potreban realan direktan interes
    - Miješanje pozivanja u tužbi: šire mogućnosti

Prava trećih strana III

- Direktni i pojedinačni interes:
  - Odluke faze II:
    - Stvarni korisnik (pripadnost sektoru nije dovoljna)
    - Podliježe nalogu o povraćaju
    - Primjenjuje se na pomoć koja je bila zabranjena
    - Konkurenti: stvarni odnos, značajan uticaj na položaj na tržištu! (teško zadovoljiti)
    - Davanje informacija u okviru faze II nije jednako direktnom i pojedinačnom interesu

Prava trećih strana III

- Traženje posebnih pravnih lijekova od sudova EU
  - Utvrđivanje propusta Komisije EU da djeluje iako je bila u obavezi (T-442/07. Ryanair)
  - Potraživanje naknade štete ako je Komisija EU prekršila propise EU (T-88/09. Idromacchine)

Uloga sudova EU

- Pregled odluka COM
  - Ograničeni pregled tamo gdje COM ima široka diskreciona ovlašćenja (kompatibilnost, ekonomska procjena)
  - Provjera proceduralnih zaštitnih mjera i koraka
  - Provjera prikupljanja podataka
  - Provjera rezonovanja (da li se moglo doći do tog zaključka)
  - Provjera usaglašenosti sa propisima i sudskom praksom
  - Očite greške u procjeni
  - Žalba protiv kazni MIT
  - Žalba protiv odbijanja prigovora

Uloga nacionalnih sudova

- Neposredno dejstvo čl. 108 (3)
- Zaštita trećih strana od efekata nezakonite pomoći
- Postupci za povraćaj na nacionalnom nivou (zakonski nadzor nacionalnih organa) presuda CELF II (C-1/09)
  - Često se na nacionalnom nivou ulažu žalbe protiv naloga za povraćaj
  - Sudovi su obavezni da osiguraju djelotvorni i neposredan povraćaj, nema suspenzije u iščekivanju odluke COM
  - Ostavljaju se po strani nacionalni propisi ako nije moguć djelotvoran i neposredan povraćaj (Scott 232/05)
  - Res iudicata po nacionalnom pravu ne može biti prepreka za povraćaj (Lucchini C-119/05.)

Uloga nacionalnih sudova

- Primjena člana 107 (odluka o prethodnom pitanju, ako je potrebno), nezavisno od vida pomoći
- Nema procjene kompatibilnosti!
- Primjena uredbi o grupnom izuzeću, da li su nacionalne mjere u skladu sa njima
- Može se i COM pitati za informacije

Uloga nacionalnih sudova

- Sprovođenje zakona o državnoj pomoći
- Mjere na nacionalnom nivou za zaštitu trećih strana:
  - (a) sprječavanje isplate nezakonite pomoći;
  - (b) povraćaj nezakonite pomoći (bez obzira na kompatibilnost);
  - (c) povraćaj nezakonitih interesa je obavezan;
  - (d) obeštećenje za konkurente i ostale treće strane; i
  - (e) privremene mjere protiv nezakonite pomoći po nacionalnom pravu.

Sudska praksa vezano za nacionalne sudove

- Nacionalne sudije djeluju samo kao se pokrene postupak
- **Predmet CELF I C-199/06.**
  - Nacionalni sud nije obavezan da naredi povraćaj nezakonito realizovane pomoći kada Komisija donese konačnu odluku kojom izjavljuje da je pomoć kompatibilna sa zajedničkim tržištem
  - Nacionalni sud mora narediti primaocu pomoći da plati kamatu u odnosu na period nezakonitosti.

Sudska praksa vezano za nacionalne sudove

- Nastavak CELF
  - u okviru svog domaćeg prava, može, ako je primjereno, takođe naručiti povraćaj nezakonite pomoći, ne dovodeći u pitanje pravo države članice da je naknadno ponovo implementira.
  - Takođe se od nje može zahtijevati da podrži odštetne zahtjeve uzrokovane nezakonitom prirodom pomoći

Sudska praksa vezano za nacionalne sudove

- **Residex Capital (C-275/10):**
  - Nacionalne sudije mogu otkazati ugovore kojima se odobrava nezakonita pomoć, posebno kada je, u odsustvu manje komplikovanih proceduralnih mjera, otkazivanje takvo da vodi ka ili omogućava ponovno uspostavljanje konkurentne situacije koja je postojala prije odobravanja pomoći.
  - Kada se vrši ta nadležnost, od sudova se zahtijeva da osiguraju povraćaj pomoći.

Saradnja Evropske komisije i nacionalnih sudova

- Prije obavještenja od strane COM:
  - nacionalni sudovi mogu da pitaju COM o primjeni zakona o državnoj pomoći
  - nacionalni sudovi mogu tražiti dokumentaciju (profesionalna tajna)

Saradnja Evropske komisije i nacionalnih sudova

- Nedavne izmjene Procesna regulativa (734/2013/EU): kodifikacija prethodne prakse
  - Sudovi mogu da traže informacije o primjeni zakona o državnoj pomoći
  - Zarad koherentne primjene prava EU na nacionalnom nivou, COM može na sopstvenu inicijativu da dostavi pismena zapažanja i da traži usmenu intervenciju tokom postupka, ali mora da obavijesti odnosnu državu članicu
  - COM može da traži dokumenta prije podnošenja pismene intervencije (obaveza čuvanja poslovnih tajni)